

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ПТАХІВНИЦТВА

Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя

У статті досліджено значення автоматизації виробництва доброякісної продукції птахівництва. Наголошується на ролі управлінської складової цього процесу. Метою дослідження є теоретико-методологічне дослідження напрямів підвищення ефективності виробництва продукції птахівництва. В цілому для зростання обсягів виробництва продукції сільського господарства та підвищення її прибутковості варто втілювати в життя наукові дослідження, які цілеспрямовані на продукування сучасної та вдосконаленню наявної техніки. Розроблення інноваційних і вдосконалення існуючих технологічних процесів стосовно переробки та належного зберігання сільськогосподарської продукції дають змогу покращити господарський механізм та в цілому сприяють формуванню превентивних заходів щодо захисту внутрішнього ринку, які не перешкоджають вимогам та правилам СОТ. У сьогоденні складних умовах розвитку виробничо-збутової сфери суб'єктів господарювання агропромислового комплексу вагомим напрямом підвищення її ефективності є пошук нових ринків збуту як усередині країни, так і за її межами. Формування ринку продукції птахівництва в намічених об'ємах забезпечить повсякденне постачання доброякісною продукцією птахівництва її покупців, стабільність процесу купівлі-продажу, а також досягнення такого рівня цін, який би задовольняв потребу суб'єктів ринку.

Ключові слова: технологічний процес, птахівництво, управління, продуктивність.

Постановка проблеми

Птахівництво як галузь агропромислового комплексу на сучасному етапі розвитку суспільства є соціально-економічною складовою народного господарства України та формує продовольчу безпеку. Пріоритетне значення у вирішенні цих завдань посідає інженерно-технічне забезпечення технологічних процесів птахівництва. Як свідчить аналіз світової та вітчизняної практики еволюція розвитку в птахівництві відбувалась під впливом створення інноваційних технологій, а також запровадження сучасних технологій [3].

Багаторічний досвід підтвердив, що продуктивність птиці та збереження у неї споживчих цінностей залежить не тільки від умов годування й утримання, а й від її спадкових властивостей. Окрім того якість продукції птахівництва значною мірою залежить від добротності кормів та професіоналізму працівників даної сфери. Тому кожен тваринник не тільки вирощує молодняк, але й піклується про те, щоб дане поголів'я перевищувало за своїми продуктивними якостями попереднє [1, с.68].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженням питань управління технологічними процесами у птахівництві присвячені

© Ткаченко А.М., 2017

роботи таких вчених-економістів: Васюти Т.М., Марківа Г.В., Стефаніва О.Б., Шевченко В.І. та ін. Однак, потребують уточнення питання доцільності впровадження автоматизованих систем у технологічний процес.

Виклад основного матеріалу

Сьогодні птахівництво є базовою галуззю агропромислового комплексу нашої країни, яка виготовляє харчові продукти. Дослідження даної сфери доводить, що виробничо-економічні показники галузі щодо 1990 року суттєво знизилися: помітно зменшилося поголів'я тварин і птиці, впала їх продуктивність та показники відтворення, що призвело до зменшення виробництва всіх видів тваринницької продукції, і як результат – рівень їх споживання на душу населення зменшився від медичної норми на 46–52%. Головною причиною такого становища є незадовільний за якістю та кількістю рівень виробництва кормів і кормозабезпечення галузі. Триває зменшення виробничого потенціалу, слабо відновлюються виробничі тваринницькі приміщення та споруди, технологічне обладнання та машини галузі. Окрім того слід зазначити, що недостатньо ведеться робота з селекції, суттєво погіршилася матеріально-технічна база племінних господарств. Помітна динаміка виробництва продукції тваринництва приватного сектора призвела до

погіршення ефективності функціонування галузі стосовно селекційно-племінної роботи, кормозабезпечення, технічного і технологічного забезпечення ветеринарно-санітарного та інформаційного і дорадчого супроводження. Такий стан розвитку птахівництва буде призводити до подальшого скорочення поголів'я, що може зумовити ще більші труднощі у забезпеченні населення країни вітчизняними продуктами харчування тваринного походження. У свою чергу, скорочення поголів'я призводить до різкого зниження родючості ґрунтів за рахунок зменшення внесення органічних добрив, що зумовлює подальше зниження врожайності та валових зборів як продовольчих, так і кормових культур [3].

Птахівництво – одна з найбільш механізованих та автоматизованих галузей сільського господарства, її продукція найбільш придатна для покращання якості харчування людей. Воно має низку переваг порівняно з іншими продуктами тваринництва, а саме: скороспілість, нижчу у 2–5 разів порівняно з м'ясом свиней і великої рогатої худоби енергоємність, значно швидше обертання грошових коштів від реалізації тощо. М'ясне птахівництво має виняткове значення у народному господарстві нашої країни. Птахівництво забезпечує населення країни дієтичними висококалорійними продуктами харчування, які за поживністю мають перевагу перед більшістю продуктів харчування. Так зокрема у м'ясі курей та індиків міститься до 23% протеїну та 17–24% жиру. У 100 г м'яса міститься 30–40% добової потреби в білках, необхідних для харчування дорослої людини [4].

Завдяки автоматизації виникають передумови для помітного зменшення затрат праці на зберігання та приготування кормів, догляд за тваринами, одержання і первинне оброблення продукції, виконання інших операцій. Зростання рівня технічного оснащення тваринницьких господарств також сприяє запровадженню результатів наукових розробок і досягнень передового досвіду, здійсненню заходів які забезпечують суттєве підвищення продуктивності тварин та якості отриманої продукції, високу технологічну та економічну продуктивність виробництва.

Розвиток науки і провідна практика впливають на систематичне вдосконалення й оновлення техніки, а також організаційних форм автоматизації тваринництва. Однією з важливих умов досягнення високих технологічних, економічних і соціальних результатів є раціональне узгодження кількісного та якісного зростання рівня автоматизації виробництва продукції тваринництва з ефективним використанням машин і обладнання у цьому виробництві.

Комплексну автоматизацію, як відомо, значно вигідніше впроваджувати на великих

спеціалізованих підприємствах з належно відпрацьованою технологією виробництва. У цьому разі капіталовкладення в технічні засоби окуповуються досить швидко та забезпечують вищу технологічну та економічну віддачу. Водночас не менш важливо автоматизувати виробничі процеси на малих тваринницьких підприємствах, для яких характерним є дефіцит робочої сили. Кількість таких тваринницьких ферм в Україні останнім часом суттєво збільшується.

Кількісне насичення та якісне вдосконалення фермської техніки висуває проблему ефективного її використання, яка передбачає вирішення таких завдань: освоєння сучасних методів проектування потокових технологічних ліній, процесів і підприємств, раціонального комплектування їх відповідними машинами та обладнанням; обґрунтування вибору раціональної структури і кількісного складу засобів механізації та енергетичних ресурсів для реалізації машинних технологій виробництва продукції; визначення прогресивних організаційних форм інженерно-технічного забезпечення тваринницьких підприємств.

Перехід птахівництва на промислову основу вимагає підготовки висококваліфікованих фахівців середньої ланки – техніків-механіків сільськогосподарського виробництва, які зможуть забезпечити належну експлуатацію машин у птахівництві. Обслуговування сільськогосподарського виробництва на основі науково-технічного прогресу, а також автоматичне управління технологічними процесами, належним чином підготовлені кадри мають не лише добре знати роботу машин і устаткування тваринницьких ферм, але й уміти раціонально використовувати сучасну техніку [3].

Сьогодні в Україні діють такі зразкові, високотехнічні потужні птахівницькі підприємства, як ЗАТ “Комплекс Агромарс”, ВАТ “Миронівський хлібопродукт”, СТОВ ППЗ “Королівський”, ВАТ “Птахофабрика “Київська”, ВАТ “Птахофабрика “Україна”, агрофірма “Березанська птахофабрика” тощо. Практично всі птахівницькі підприємства, що входять до Асоціації “Союз птахівників України”, є високорентабельними господарствами і їх частка найвища у виробництві вітчизняної птахопродукції порівняно з іншими типами підприємств [4].

Для збільшення виробництва сільськогосподарської продукції та підвищення її економічної ефективності необхідно здійснювати наукові дослідження, спрямовані на створення нової та вдосконалення існуючої техніки, поліпшення селекційної роботи щодо створення нових і поліпшення існуючих порід птиці, розробку сучасних і вдосконалення існуючих технологічних процесів виробництва, переробки та зберігання

сільськогосподарської продукції, вдосконалення всього господарського механізму. Переведення виробництва на промислову основу об'єктивно підвищує значення селекції та племінної роботи у тваринництві. Сучасна технологія потребує посилити увагу до виведення продуктивних, скороспілих видів птиці, здатних ефективно окупили корми, давати більш якісну продукцію. Технологія повинна передбачати застосування ефективних з погляду кінцевих результатів технічних засобів та форм їх використання. Інтенсифікація птахівництва в нашій країні і за кордоном, в основному, здійснюється у результаті широкого використання кліткового утримання птиці, що є її головною умовою. Проте, слід врахувати те, що при клітковому утриманні птиці виникають відомі складнощі в отриманні племінних яєць з високою заплідненістю. Відомо, що при переведенні родинного стада м'ясних курей на кліткові батареї, відбувається порушення процесу парування та зменшення частоти цього явища [1, с.71].

Висновки

Для збільшення виробництва сільськогосподарської продукції та підвищення її економічної ефективності необхідно здійснювати наукові дослідження, спрямовані на створення нової та вдосконалення існуючої техніки, розробку нових і вдосконалення існуючих технологічних процесів виробництва, переробки та зберігання сільськогосподарської продукції, удосконалення всього господарського механізму, вживання відповідних заходів щодо захисту внутрішнього ринку, які не суперечать правилам і вимогам СОТ. У нинішніх складних ринкових умовах розвитку виробничо-збутової діяльності підприємств агропромислового комплексу важливим напрямом підвищення її ефективності є пошук нових ринків збуту як усередині країни, так і за кордоном. Формування ринку продукції птахівництва в намічених обсягах забезпечить безперерйне постачання високоякісною продукцією птахівництва її споживачів, стабільність процесу купівлі-продажу, а також досягнення такого рівня ціни, який би задовольняв потребу суб'єктів ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Марків Г.В. Економічні аспекти процесу відтворення по птахівничих підприємствах // Вісник Запорізького нац. ун-ту. – № 3(7). – 2010. – С. 67-72.
2. Васюта Т.М. Сутність управління технологічними процесами в підприємствах галузі птахівництва [Електронний ресурс] // Вісник Сумського нац. аграрного ун-ту. – Сер. Економіка і менеджмент / Сумський НАУ. – Суми, 2013. – Вип.5(56). – С.84-87. <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/1443>

3. *Машины і обладнання для тваринництва* [Електронний підручник] / Шевченко В.І. та ін. // ДУ «НМЦ «Агроосвіта, 2016. – <http://rodak.if.ua/mot/index.htm>

4. Стефанів О.Б. Деякі аспекти формування пропозиції на ринку продукції птахівництва в Україні // Птахівництво: міжвід. темат. наук. зб.; ІП УААН. – Х., 2009. – Вип. 64. – 292 с.

Надійшла до редакції 10.10.17

Рецензент: к.е.н., проф. Колесніков В.П.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИМИ ПРОЦЕССАМИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПТИЦЕВОДСТВА

Ткаченко А.М.

В статье исследована роль автоматизации производства высококачественной продукции птицеводства. Отмечается роль управленческой составляющей этого процесса. Целью исследования является теоретико-методологическое исследование направлений повышения эффективности производства продукции птицеводства. В целом для роста объемов производства продукции сельского хозяйства и повышения ее прибыльности стоит воплощать в жизнь научные исследования, направленные на продуцирование современной и совершенствования имеющейся техники. Разработка инновационных и совершенствование существующих технологических процессов утилизации и надлежащего хранения сельскохозяйственной продукции позволяют улучшить хозяйственный механизм и в целом способствуют формированию превентивных мер по защите внутреннего рынка, которые не препятствуют требованиям и правилам ВТО. В нынешних сложных условиях развития производственно-сбытовой сферы субъектов хозяйствования агропромышленного комплекса весомым направлением повышения ее эффективности является поиск новых рынков сбыта как внутри страны, так и за ее пределами. Формирование рынка продукции птицеводства в намеченных объемах обеспечит повседневную поставки доброкачественной продукцией птицеводства ее покупателей, стабильность процесса купли-продажи, а также достижение такого уровня цен, который бы удовлетворял потребность субъектов рынка.

Ключевые слова: технологический процесс, птицеводство, управление, производительность.

THEORETICAL ASPECTS OF MANAGEMENT BY TECHNOLOGICAL PROCESSES IN FARMING ENTERPRISES

Ткаченко А.М.

The article investigates the role of automation of the production of benign poultry production. The role of the managerial component of this process is emphasized. The purpose of the research is theoretical and methodological research of the directions of increase of efficiency of production of poultry production. In general, to increase the volume of agricultural production and increase its profitability, it is necessary to implement scientific research aimed at the production of modern and improved equipment. The development of innovative and improved existing technological processes for the processing and proper storage of agricultural products enables to improve the economic mechanism and, in general, contribute to the development of preventive measures to protect the domestic market that do not obstruct WTO requirements and rules. In today's difficult conditions of development of the production and marketing sphere of subjects of management of the agro-industrial complex, an important direction in increasing its efficiency is the search for new markets both inside the country and abroad. The formation of the market of poultry production in the planned volumes will ensure the daily supply of benign poultry products to its customers, the stability of the process of purchase and sale, as well as achieve a level of prices that would meet the needs of market players.

Keywords: technological process, poultry farming, management, productivity.